

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

חֵמְדָּה יָמִימָה

HEMDAT YAMIM

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ בַּהֲר־בְּחֻקוֹתֵי תַשׁ"ף

עצמאות = הכנה להשכנת שכינה הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

ספר ויקרא ניתן בזמן הנדודים במדבר, לכן בולטת מאוד העובדה, כי התורה מתייחסת כבר אז, למציאות שעם ישראל יושב על אדמתו כעובדה קיימת. העם מעבד את שדותיה של ארץ ישראל, שובת בשמיטה וביובל ומנהל מערכת של עסקי נדל"ן ועסקאות כספיות אחרות. בני ישראל גם תורמים לצדקה-להקדש, ולעם ישראל יש כבר צבא שמגן על גבולות המדינה, ואיננו מאפשר אף מעבר של צבאות זרים בתוכה, גם אם אין להם כוונות התקפיות כנגדנו. השבוע ציינו את ל"ג בעומר, שעוסק בתורתם של רבי עקיבא ותלמידיו כולל רשב"י, ובמאבקם לחידוש הריבונות היהודית תחת הנהגתו של בר כוכבא.

בשבוע הבא נציין את מלחמת ששת הימים ששיאה בשחרור ירושלים. במלחמה זו השתחררנו מ"גבולות אושוויץ" והחלה תקופה של פריחה מדהימה, מבחינת ביסוסה וחיוזקה של מדינת ישראל. לאחר מכן נגיע, בע"ה, לחג מתן תורה.

ירושלים היא הבירה המדינית של מדינת ישראל, וככזו, גם של כל עם ישראל. ירושלים היא בוודאי המרכז הרוחני ומושא הכיסופים של כל עם ישראל ושל מדינת ישראל.

תהליך הקמת המדינה, שקיבל תנופה משמעותית וחיים בפועל בה' באייר תש"ח, קיבל דחיפה מאוד משמעותית וביסוס בכ"ח באייר תשכ"ז. מדינת ישראל ללא ירושלים כבירה רשמית ומעשית, היא כגוף ללא לב. ננסה להוכיח זאת גם מימי דוד המלך (דוד בן גוריון, מבחינות רבות, הלך בעקבותיו). התורה קובעת זמן מאוד מעניין לבניין המקדש, שהפך את ירושלים למקום השכנת השכינה. בשלב ראשון לעם ישראל, ובשלב שני (נבואת ישעיהו) לכלל האנושות. וז"ל הכתוב:

וְעִבְרַתֶּם אֶת הַיַּרְדֵּן וְיִשְׁבְּתֶם בְּאַרְצָא אֲשֶׁר יִקְוּ אֱלֹהֵיכֶם מִנְחִיל אֶתְכֶם וְהִנֵּיתְ לָכֶם מְקַל אֵיבֵיכֶם מְסָבִיב וְיִשְׁבְּתֶם בְּטַח: וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יִקְוּ אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לְשֹׁכֵן שָׁמוֹ שֵׁם שְׁמָה תְּבִיאוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם עוֹלֵתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם מַעֲשֵׂוֹתֵיכֶם וְתִרְמַת יִדְכֶם וְכָל מִבְּחַר נְדָרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרוּ לִיקְוֹק (דברים י"ב י - יא).

הלשון בתחילת פרק ז' של ספר שמואל ב העוסק ברצונו של דוד לבנות את בית המקדש, מבוססת על לשון התורה, וז"ל הכתוב: וְהָיָה כִּי יִשֵּׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וְיִקְוֹק הַנֵּית לוֹ מְסָבִיב מְקַל אֵיבָיו: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵל נָתַן הַנְּבִיא רָאָה נָא אֲנִכִּי יוֹשֵׁב בְּבֵית אַרְזִים וְאָרוֹן הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיַּרְיָעָה: וַיֹּאמֶר נָתַן אֵל הַמֶּלֶךְ פֶּל אֲשֶׁר בְּלִבְכֶם לֶךְ עֲשֵׂה כִּי יִקְוֹק עִמָּךְ.

אנו לומדים מכך כי גם דוד וגם נתן הנביא, הבינו שמנוחה מהאויבים היא שמאפשרת להפוך את ירושלים, למרכז הרוחני של עם ישראל. קשה. הרי בפרקים הבאים בספר שמואל ב' (ח"י) ישנו תיאור נרחב של מלחמות נוספות. ואם כן, כיצד חשבו דוד המלך ונתן הנביא שהגיע הזמן לבניין המקדש?

נציע כי המנוחה מן האויבים, אין משמעותה שלום ללא מלחמות כלל [כנראה שזה יהיה רק באחרית הימים (נבואת ישעיהו)]. הכרזת העצמאות בידי דוד וההכרה הבינלאומית במדינת היהודים הראשונה, המופיעה בפרק ה', היא המנוחה המאפשרת את הפיכת ירושלים למה שהיא, גם מבחינה רוחנית. לכן, בפרק ה' מתוארת הקמת המדינה מבחינה מדינית, בפרק ו' הארון עולה לירושלים כמקום בו השכינה תשרה, ובפרק ז' נעשה ניסיון להשכנת שכינה על ידי בנין המקדש. (הרחבה בדברים אלה תופיע בקרוב בספרי החדש צפנת שמואל - מלכות דוד).

הבה נתפלל כי גם תהליך הקוממיות ימשיך מל"ג בעומר ליום ירושלים, ומשם לחג מתן תורה. מדינת ישראל תהיה לא רק העוגן הפוליטי של כל יהודי העולם, כי אם גם המקום בו ישרה הקב"ה את שכינתו, בעקבות קבלת התורה מרצון על ידי כלל ישראל.

לע"נ הרב אשר וסרטייל ז"ל נלבי"ע ט"ו בכסלו תשס"ט	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל נלבי"ע ח' באייר תשע"ו	לע"נ מרת גיטה ור' אברהם קליין ז"ל, (אברהם - נלבי"ע בל"ג בעומר תשע"ט)	לע"נ ר' מאיר וגב' שרה ברנפלד ז"ל (שרה - נלבי"ע ט"ז בטבת תש"ף)	לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י" באייר תשע"א	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע ט"ו בתשרי תשע"ו	לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלבי"ע י' בתמוז תשע"ד	לע"נ מרים שטרן ע"ה נלבי"ע ה' באב תשע"ט	לע"נ מר שמואל ואסתר שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י"ז בסיוון תשע"ד
--	---	---	--	---	--	---	---	---

לע"נ דוד צבי טרשנסקי ז"ל בנם של יצחק ונעמי הי"ו נלבי"ע כ"ח באייר
לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הלכה פסוקה

תקציירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל.

מתוך שהסתיר עובדות מרוכשים

'ארץ חמדה גזית' בית שמש / שבט ה'תשע"ב / תיק מס' 71099

דיינים:

הרב אלעזר שנקולבסקי, הרב מנחם קופרמן, הרב ניר ורגון

המקרה בקצרה:

מתווך דירות הראה לתובעים דירה מסוימת לצורך רכישה, אולם, הוא לא הודיע להם שהדירה שייכת לבתו וחתנו. לבסוף נחתם זיכרון דברים בין הצדדים, שבטל לאחר זמן קצר, משום שהתגלו פגמים בדירה. שולם למתווך עבור התיווך כבר 15,000 ₪ שהתובעים תובעים בחזרה. משום שלטענתם המתווך הסתיר את הפגמים שבדירה באופן מודע, והסתיר את העובדה שבתו היא בעלת הדירה בניגוד לחוק המתווכים, וכן בגלל שהעסקה בוטלה. לטענת הנתבע הוא לא ידע על הפגמים שהיו בדירה, ובין הצדדים נחתם חוזה, ולכן שכרו מגיע לו, הוא לא תובע יותר ממה שכבר קיבל.

פסק הדין:

תביעת התובעים נדחת.

נימוקים בקצרה:

א. האם זיכרון דברים הוא הסכם מחייב?

ההסכם עליו חתמו הצדדים לעסקת המכר הוא הסכם מחייב, למרות שהצדדים חתמו רק על זיכרון דברים. אמנם בפסקי בית המשפט העליון נדונה השאלה האם חתימה על זיכרון דברים מחייבת, אולם, מסקנתם שם היא שאם עולה מהמסמך גמירות דעת של הצדדים הרי שהמסמך מחייב. במקרה שלפנינו חתמו הצדדים על זיכרון דברים מפורט הקובע את זמני התשלום ומועד מסירת החזקה, ונכתב בו במפורש שהוא מחייב כהסכם סופי. לפיכך, קבע בית הדין כי יש תוקף של הסכם הזיכרון הדברים שנחתם.

ב. האם ביטול העסקה על ידי הצדדים מבטל את זכאות המתווך לשכר?

באופן עקרוני משלמים למתווך לאחר חתימת הסכם, ולכן נקודת המוצא היא שהתובע חייב לשלם למתווך דמי תיווך. אלא שהשאלה כאן היא האם ביטול העסקה, מבטל למפרע את החיוב בדמי תיווך? בשו"ת שער אפרים (קנ) נכתב שבמקרה שהצדדים חתמו הסכם מחייב, אף אם ביטלו אותו אחר כך הם מחוייבים לשלם למתווך את שכרו. וכן כתב בשו"ת באר עשק (מח, פה). דבריו של השער אפרים צוטטו כדבר מוסכם על ידי פוסקים רבים (חקרי לב חו"מ קלו; מלמד להועיל או"ח מ, ועוד).
על כן אין בביטול העסקה כדי לפגוע בזכותו של המתווך לדמי תיווך.

ג. טענה להטעיית התובעים על ידי הנתבע

הטענה שהנתבע היה שותף בהטעייה של התובעים, והוא זה שגרם לביטול העסקה לא הוכחה. וודאי שיש מקום למתיחת ביקורת על הנתבע שהסתיר מהתובעים את הקשר בינו לבין בעלי הדירה, אולם הסתרת עובדה זו אינה עילה לביטול ההסכם שביניהם. אמנם יש בכך עבירה על חוק המתווכים, אלא ששכרו של הנתבע שולם לו שלא על פי דרישות נוספות של החוק, שהרי לא נחתם ביניהם חוזה, לכן הוא אינו חייב להשיב את השכר שקיבל. בנוסף יש להעיר שדייני בית הדין לא מקבלים את כל סעיפי חוק המתווכים כהלכה מחייבת (פס"ד 69062 ו-70022), אמנם אין לכך נפקא מינה במקרה זה.

למעבר לפסק הדין

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה של:

נתנאל אילן בן שיינא ציפורה
ויקי ויקטוריה בת דייזי
רבקה רינה בת גרונה נתנה

ניר רפאל בן רחל ברכה
יהודית שרה בת רחל
אסתר בת רחל
מאירה בת אסתר

נתנאל בן שרה זהבה
אסתר מיכל בת גיטל
יפה בת רחל יענטע

בתוך שאר חולי עם ישראל

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"א)

Auckland, New Zealand

אוקלנד, ניו זילנד
תמוז, תש"ן

שיעור ההרחקה בין קברי ישראל לקברי נוכרים

שאלה

תיאור מצב: בעיר אוקלנד (ניו זילנד) שני בתי קברות: הישן והחדש. בשניהם אין מחיצה המפרידה בין קברות היהודים לבין אלו שאינם יהודים.

בבית הקברות הישן, המרחק בין המצבות של יהודים ושל אלו שאינם יהודים, לעיתים פחות מחצי מטר. בבית הקברות חדש, בפיאה אחת שלו, ישנו כביש, המפריד בין החלקה היהודית לאחרות. וב-2 הכיוונים האחרים שטח של כמה מטרים (דשא). אך בוודאי, פחות מ-10 מטר.

ברצוני לציין את הדחק בו אנו נמצאים, מבחינת היכולת לכפות החברא קדישא המקומית, לעשות את הדרוש בנושא זה. לדעתנו, רובם (המכריע) אינם שומרי שבת וכשרות, וכמו כן הם חוששים מפני הגופים העירוניים המופקדים על בתי הקברות.

השאלה: מה הן מידות ההפרדה הדרושות ברוחב ו/או בגובה בין החלקות היהודיות — לאחרות? ומהו המינימום ההכרחי שעלינו לדרוש בכל תנאי מה"חברא-קדישא" — ברוחב ו/או בגובה? נשמח, כמובן, לקבל מראי מקומות מצורפים.

תשובה

שיעור ההרחקה בין קברי ישראל לעכו"ם, הוא ד' אמות¹ או מחיצה בגובה י' טפחים². המחיצה יכולה להיעשות, גם ע"י גדר חיה של צמחים צפופים בגובה י' טפחים³. שיעור האמה לענין זה הוא ארבעים ושמונה ס"מ⁴.

¹ סנהדרין, דף מ"ו, ע"א, משנה, וגמרא שם דף מ"ז ע"א.

ע"פ פסקו של מורן הגר"ש ישראלי, עיקר ההוראה של הגליון מהרש"א (שו"ע יו"ד, סימן שס"ב, סעיף ה') להרחיק ח' אמות, מבוססת על ההלכה שתפוסת המת ד' אמות. וע"כ בשני מתים הווי ח' אמות. אך כל ענין תפיסת ד' אמות שמקורו בסוטה, דף מ"ד, ע"א, מבואר שם ברש"י, וכן יוצא ברור מעצם הסוגיא שהיא "כדי שלא ירגילו ליקרב לו, ויהא סבור שלא האהיל, ויש לחוש שמא יפשוט ידו ויאהיל ולא אדעתיה", דמשו"ה כשניכרות המחיצות, אין צורך בד' אמות. ואפילו אי נימא שאמנם עיקר השיעור שנקבע הוא מצד שמא יאהיל, אך כעת נקבע שיעור זה כקבוע לתפיסת הקבר, וכן נראה מלשון הדרושה שהובא בשו"ע יו"ד, סימן שע"א, סק"ח וז"ל שם, "מכאן מוכח דאפילו תוך ד"א של מת המונח לפנינו, אסור לקרב בהם משום דתופס ד"א, או משום גזירה, שמא יגע במת עצמו וכו'". מכל מקום שיעור כפול לשניהם אין לנו, שמי שנקבר ראשון, קנה תפוסת ד"א, ואין זה שנקבר בצדו אחריו יכול לתפוס בד"א שלו, ונמצא שאינו קבור בד' אמות של הראשון.

ותו, דמאחר שזה ברור, כנ"ל שישוד ד"א מעיקרו הוא מצד שמא יבואו להאהיל עליו, וזה שייך רק בישראל, וכן בישראל מומר, דבו עסק הגליון מהרש"א שכן דיני טומאה שלו הם כדין ישראל, על כן שייך לדון גם בו גדר תפיסת ד"א, משא"כ עכו"ם ממש, דעיקר ההלכה היא כפסק הרמב"ם (פ"א מהלכות טומאת מת, הי"ג, וכן בשו"ע יו"ד, סימן שע"ב, ס"ב) שלא שייך בהם עיקר דין תפיסת ד"א, וממילא לא שייך בו גם המסתעף מזה, א"כ בזה אפילו לפי הגליון מהרש"א, אין מקום להחמיר רק בריחוק ד' אמות. וע"ע בשו"ת אג"מ יו"ד, חלק ב', סימן קנ"ב, ובחלק א', סימן ק"ס. ובשו"ת אמרי יושר, ח"ב, סימן י"ג, שאינם מחלקים, ודורשים הפרדה של ח' אמות. ע"כ במקרה שאין בעיית מקום, יש להרחיק ח' אמות.

² שו"ת אג"מ יו"ד, חלק ב', סימן קנ"ב וסימן קל"א. ובחלק ג', סימן קמ"ו, ובשו"ת ציץ אליעזר, חלק ט"ז, סימן ל"ו. ובחלק אבן יעקב (בתוך שו"ת ציץ אליעזר חלק ה'), סימן כ"ו. בשו"ת מנחת אליעזר, ח"ב, סימן מ"א כתב, שהמחיצה צריכה להיות אף במעבה הקרקע (והציץ אליעזר כתב שלכתחילה יש לחוש לזה). אך בשו"ת שבט הלוי, ח"ז, סימן קצ"ג, חלק עליו, וכן משמע מהאג"מ שהובא לעיל שכתב שבמחיצה סגי. ולא מזכיר שהמחיצה צריכה להיות במעבה הקרקע.

³ שו"ת ציץ אליעזר, באבן יעקב שם, סימן כ"ו, ס"ק י"א.

⁴ ע"פ הכרעת המשניב, שו"ע או"ח, סימן רע"א סעי' י"ג בבאור הלכה ד"ה של רביעית.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

גם אני מאשר:
הרב שאול ישראלי

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

<p>לע"נ שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלב"ע סיון תשע"ט</p>	<p>לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלב"ע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלב"ע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
<p>לע"נ גב' לוריין הופמן ז"ל לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד</p>			